

JAKOŚĆ POWIETRZA A ZAŁOŻENIA POLITYKI KLIMATYCZNEJ

Prof. nadzw. dr hab. Andrzej Misiołek

Wydział Nauk Technicznych

Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach

Senator RP

CEL REFERATU

Referat jest próbą poszukiwania odpowiedzi na pytanie jaki jest wpływ polityki klimatycznej na jakość powietrza?

POLITYKA KLIMATYCZNA

- Polityka klimatyczna to świadoma i celowa działalność rządów państw, mająca na celu zmniejszenie głównie jednego czynnika antropopresji – dwutlenku węgla CO₂ - który może mieć wpływ na zmiany klimatu, a co za tym idzie na środowisko przyrodnicze i jego jakość. Zasady polityki klimatycznej określają sposób w jaki jest ona kształtowana i wdrażana.
- Działania te wywierają także znaczący wpływ na szeroko rozumianą sferę społeczną i działalność gospodarczą.

JAKOŚĆ POWIETRZA

- Jakość powietrza zależy od działań mających na celu ograniczenie lub eliminowanie emitowania do atmosfery substancji gazowych, ciekłych lub stałych zanieczyszczających ją w stopniu, który może negatywnie wpływać na zdrowie ludzi lub inne elementy środowiska przyrodniczego.
- Rodzi się zatem pytanie, czy działania związane z wdrażaniem polityki klimatycznej, czyli głównie redukcja emisji CO₂ mają istotny wpływ na jakość powietrza?

EFEKTY PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

- Efekty działań wdrażających politykę klimatyczną są trudno mierzalne, co oznacza, że za naszego życia nie będziemy mogli stwierdzić ich skuteczności bądź nieskuteczności.
- Działania związane z poprawą jakości powietrza, przynoszą skutki mierzalne - stan ważniejszych parametrów jakości powietrza jest w sposób ciągły kontrolowany. Każde pojawienie się zanieczyszczeń w stężeniach zagrażających zdrowiu i życiu ludzi jest rejestrowane, ich źródła są identyfikowane i podejmowane są działania naprawcze i ochronne.

OCHRONA KLIMATU – JAKOŚĆ POWIETRZA

- Działania na rzecz ochrony klimatu mogą niekiedy przynieść negatywne skutki dla jakości powietrza oraz środowiska.
- Działania na rzecz poprawy jakości powietrza oraz ochrony środowiska mogą niekiedy spowodować większą emisję CO₂.

OCHRONA KLIMATU – JAKOŚĆ POWIETRZA

➤ Działania na rzecz ochrony klimatu w stosunku do działań na rzecz ochrony środowiska i ochrony powietrza, mogą być:

- synergiczne,
- neutralne,
- przeciwstawne.

DZIAŁANIA SYNERGICZNE

- Działania synergiczne to przede wszystkim każda oszczędność zużywanej (a więc i produkowanej) energii.
- Każde działanie na rzecz efektywności energetycznej, rozumianej jako najbardziej produktywnie wykorzystywanie zasobów energetycznych, jest pozytywne z punktu widzenia zarówno środowiska jak i klimatu.

CZY OZE POPRAWIAJĄ JAKOŚĆ POWIETRZA?

- **OZE** w większości służą do wytwarzania energii elektrycznej (elektrownie wiatrowe, fotowoltaika, energetyka wodna).
- Podstawową przyczyną złej jakości powietrza jest wytwarzanie energii cieplnej w sezonie grzewczym lub transport związany z wciąż zwiększającym się natężeniem ruchu kołowego.

CZY OZE POPRAWIAJĄ JAKOŚĆ POWIETRZA?

- Pompy ciepła są zasilane energią elektryczną, wytwarzaną najczęściej ze źródeł węglowych.
- Spalanie biomasy może powodować większe zanieczyszczenia powietrza najdrobniejszymi frakcjami pyłu niż nowoczesne źródła węglowe.
- Współspalanie biomasy w elektrowniach powoduje konieczność użycia najwyższej jakości wysoko kalorycznych sortymentów węgla, co powoduje że na rynek detaliczny trafiają sortymenty gorsze, powodując wielkie szkody w wyniku spalania w domowych paleniskach i związanej z tym „niskiej emisji”.

DZIAŁANIA DLA POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA

Redukcja emisji pyłu o 1 Mg w wyniku wymiany źródeł ciepła centralnego ogrzewania lub przyłączenia do sieci ciepłowniczej kosztuje od 200 do 300 tyś. zł a przy zastosowaniu słonecznych źródeł ciepła (nie działających w sezonie grzewczym) 3 mln zł.

DZIAŁANIA DLA POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA

Dla poprawy jakości powietrza najwyższy priorytet powinny mieć działania zmniejszające emisję, związaną z sezonowym wytwarzaniem ciepła w elektrociepłowniach, ciepłowniach, kotłowniach oraz domowych piecach.

KLIMAT – POWIETRZE -PIENIĄDZE

Ilość środków na działania „klimatyczne” i „ekologiczne” jest ograniczona. Niestety traktuje się często te działania jako tożsame, co powoduje że wydatki na cele klimatyczne zmniejszają środki dostępne na ochronę środowiska. Powstaje „efekt krótkiej kołdry” powodujący, że środki kierowane na ochronę klimatu na Ziemi zmniejszają jednocześnie dostępność środków przeznaczanych na ochronę powietrza w najbardziej zagrożonych regionach.

POLITYKA KLIMATYCZNA - GOSPODARKA

Skutki polityki klimatycznej są szczególnie dotkliwe dla Śląska. Dekarbonizacja gospodarki powoduje spadek popytu na węgiel, zarówno energetyczny jak i używany w hutnictwie, cementowniach i innych energochłonnych gałęziach gospodarki. Przenoszą się one do krajów nie uczestniczących polityce klimatycznej, gdzie na skutek niższej kultury technicznej emisja CO₂ na jednostkę produkcji może nawet wzrosnąć w skali globalnej. Obciążanie energetyki węglowej kosztami emisji CO₂ i wynikający z tego wzrost cen przekłada się na spadek PKB.

POLITYKA KLIMATYCZNA - GOSPODARKA

Raport KIG z 2013 r. krytycznie ocenia aktualnie prowadzoną politykę i wskazują na wiele negatywnych skutków, które są jej wynikiem:

- spadek PKB, spadek zatrudnienia, wzrost kosztów energii dla gospodarstw domowych, pogorszenie konkurencyjności przemysłu unijnego wobec konkurentów globalnych.
- Negatywne skutki unijnej polityki klimatycznej dla Polski są znacząco większe niż średnio dla innych krajów.
- „Polityka klimatyczna prowadzona jedynie w obrębie niektórych krajów nie daje szans na znaczącą redukcję emisji globalnych, powoduje natomiast wyraźny spadek dobrobytu krajów realizujących tę politykę, a także spadek dobrobytu w skali całego świata”.

POLITYKA KLIMATYCZNA - MODYFIKACJA

Konieczna jest merytoryczna dyskusja i przedstawienie propozycji modyfikacji polityki klimatycznej „w kierunku:

- lepszego doboru celów strategicznych,
- poprawy efektywności ekonomicznej,
- zwiększenia jej zdolności do reagowania na zmiany warunków otoczenia,
- większej elastyczności w dostosowaniu do warunków poszczególnych krajów”.

LITERATURA

1. *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2013
2. *Program ochrony powietrza dla stref gliwicko-mikołowskiej i częstochowsko-lublinieckiej województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu*, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/16/7/2011 z dnia 19 grudnia 2011 roku
3. Jeżowski P., *Koszty polityki klimatycznej UE dla polskich przedsiębiorstw energetycznych. Przedsiębiorstwa wobec zmian klimatu*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2011
4. *Polityka klimatyczno-energetyczna Unii Europejskiej - ocena, propozycje zmian, nowa filozofia, nowe cele*, Krajowa Izba Gospodarcza, Warszawa 2013

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

